

Linux kis műholdakon

A műhold tervezésére és elkészítésére két évnél is kevesebb idő volt, így a csapat már meglévő érzékelőket, ipari-szabvány alkatrészeket, héjprogramokat és kedvenc operációs rendszerünket használta a projekt összehozásához.

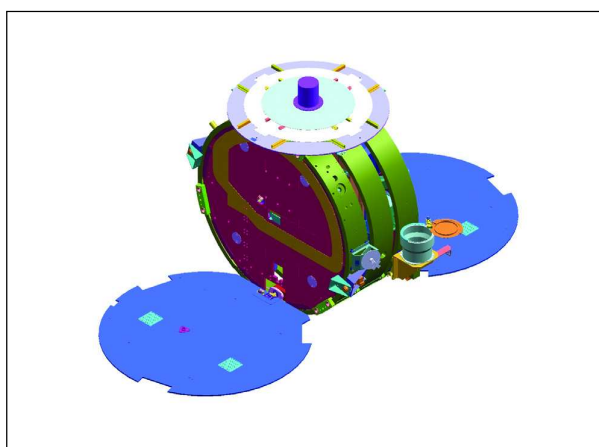
A Védelmi Minisztérium (DoD) Force Transformation Osztálya (OFT) egy 100 kilogrammos osztályba sorolt mikro-műhold üzembe helyezésének lehetőségével kereste fel a Tengerészeti Kutatólaboratóriumot (NRL), amelyen technológiai és műveleti kutatásoknak biztosítanának helyet. Az OFT legnagyobb kihívást jelentő feltétele a laboratórium felé az volt, hogy mindezt egy évnél kevesebb idő alatt kell végrehvinni. A TacSat elképzelésünk sikeréhez új kapcsolatokat és módszereket kellett kiépítenünk valamint figyelembe kellett vennünk a meglévő alkatrészeket, programokat és adottságokat.

A Copperfield-2 érzékelőrendszer, amit a szerző csapata fejlesztett a haditengerészetnek, vált a TacSat-1 rakomány infrastruktúrájának sarokkövévé. A Copperfield-2 érzékelőrendszert (2. ábra) eredetileg ember nélküli légi járművekhez (UAV) terveztük – kiváló alap egy űrbéli küldetéshez, hiszen sok tervezési követelmény azonos.

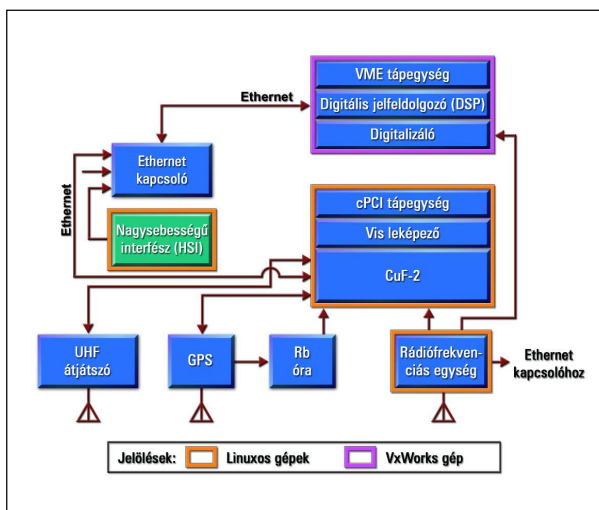
A műhold buszra tekinthetünk újráműként. Ez biztosítja a rakomány számára a működéshez szükséges fizikai és elektromos környezetet. A műhold rakománya a buszon szállított érzékelő vagy kísérleti eszköz. A TacSat-1-ben használt buszt eredetileg az ORBCOMM használta kis méretű kommunikációs műholdakhoz. Ha a Copperfield-2 repülön vagy UAV gépen üzemelne, akkor az szolgálna buszként, biztosítva a rakomány működéséhez szükséges környezetet.

Moduláris rakomány alkatrészterv

A Copperfield rakomány első verzióját örökölt alkatrészekből készítettük el. Ezeket átalakítottunk, hogy az eredeti alkatrészek Ethernet-alapú TCP/IP csatlófelületen kapcsolódhassanak össze. A második generációs kísérleti képességek tervezése előtti beszerzés során figyelembe vettük a különféle busz szabványokat, a készen kapható üzleti megoldások képességeit és egyéb tényezőket. Úgy döntöttünk, egy 3U CompactPCI rendszert vásárolunk amely fizikai kialakítás tekintetében a lehető legnagyobb rugalmasságot teszi lehetővé (3. ábra). Ugyanakkor saját PCI alaplapot használtunk, így a CompactPCI felhasználó által megadható P2 kapcsoló tűt saját céljainkra használhattuk fel. Eredmény-

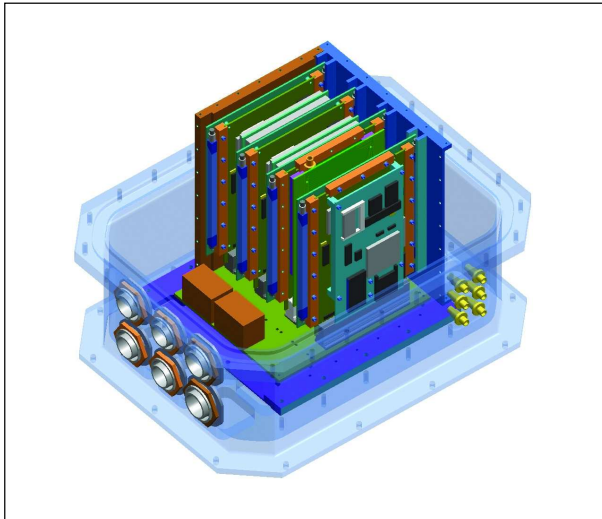

1. ábra TacSat-1 üreszköz, telepített napelemekkel, Nadir (föld-oldali) oldalával felfele

2. ábra TacSat-1 Copperfield-2 Rakomány blokkábrája

képpen egy olyan alaplapot kaptunk, amelynek foglalataiba el tudtuk helyezni saját készítésű alkatrészeinket, és vannak készen kapott Ethernet kártya befogadására alkalmas foglalatai illetve a PXI szabványhoz illeszkedő foglalatai is.

3. ábra TacSat-1 Copperfield-2 CompactPCI Cardset és foglalata

A kész rendszer érdekes keverék lett: *Ethernet* csatlakozással ellátott *CompactPCI* amely *P2* hátlapon nyugszik.

Moduláris szabvány alapú rakomány szerkezet

Kevés más program rendelkezik olyan mozgástérrel illetve vállalhat akkora kockázatot mint amelyet a *TacSat-1* kísérlet jelent. A *TacSat-1* kísérlet két területen is újítónak számít, egyrészt kormányzati készen kapott (*GOTS*) és *COTS* alkatrészeket alkalmaz, másrészt a szokatlan megközelítéssel készíti el a rakomány programját amely maximális rugalmasságot és szabvány alapú műveleteket nyújt. Ez a kockázatvállaló filozófia tette lehetővé a moduláris alkatrész felépítést. A *TacSat-1* számára hasonló módon bővítettük ki a moduláris program és kommunikációs rendszert, a szabványos nyílt forrású programok szerepének ilyen kibővítése újrahasznosítható programhátteret biztosít számunkra amit *TacSat-1* rakományának rugalmas vezérlésére és irányítására használhatunk fel.

A *Copperfield-2* rakomány szerkezetét úgy készítettük, hogy a lehető legnagyobb rugalmasságot nyújtsa. Mi sem bizonyítja jobban a szerkezet rugalmasságát mint, hogy egy *UAV* rakományát át tudtuk alakítani űreszközre való alkalmazással. Mivel a rakomány program alkotói nem űrrepülés-kritikusak, az űrjármű biztonsága és épsége nem függ azok megbízhatóságától, a programok nagy része pedig légi és űrrendszereken egyaránt használható.

Linux rendszermag mint alap

A *Copperfield-2* fejlesztésének kezdetétől szerettünk volna a *Linux* forráskód lendületére, képességeire és elérhetőségére alapozni. A *PowerPC PowerQuicc II* processzorkártya jóvoltából megoldottunk tekinthetjük a robusztus beágyazott rendszer alkatrész igényét. A forráskód elérhetősége volt számunkra az egyik legfontosabb jellemző, hiszen lehetővé tette, hogy kezeljük a lehetséges problémákat, például a lap kiépítési hibáit. Bár a lap tervezése nagyon hasonlított a *Motorola design-MPC8620ADS-PCI* mintára, amely bizonyos félreérthetőségek miatt ma már nem elérhető, alkatrész korlátok és más problémák miatt kénytelenek

nek voltunk változásokat eszközölni a rendszermagban. A *TacSat-1* fejlesztésének indulásakor több harcedzett veterán kétkedésének adott hangot a rakomány vezérlőprogramjának otthont adó *Linux* miatt. Az *NRL*-nél fejlesztett űrrendszerek esetében általában üzleti valós idejű operációs rendszereket alkalmaznak. A szerkezeti tervezés során nem találkoztunk komoly valós idejű követelményekkel, ez még inkább megerősítette eredeti elképzelésünket, miszerint *Linuxot* használunk a *Copperfield-2* és így a *TacSat-1* alapjául.

Néhány módosításon kívül, amelyekre a *Linux* működésre bírásához volt szükség a rendszerünkön, mindössze három meghajtót készítettünk: az egyik az érzékelő adatformátumát kezelte; a második a *Xilinx SystemAce* csatolófelülete volt (ezt a *CompactFlash* csatolófelületet használhattuk az *FPGA*-k betöltésére és az *OS* tárolójaként; végül a harmadik a *PowerPC 823 HSI* csatolófelület doboza amely az *FPGA*-val tartja a kapcsolatot. Mivel a *PowerPC* processzorunk memóriaterébe nagy méretű *Xilinx Virtex-II* részt lapoztunk be, az *FPGA* tervek megváltoztatása helyett néhány újítást vezettünk be az eszközmeghajtó fejlesztésben. *Don Kremer* az *Aeronixtől* kifejlesztett egy eszközkészletet amely képes *Verilog* forrásfájlokat olvasni és számtalan makrót, *C* kódot sőt még *HTML* dokumentációt is készíteni, így lényegében *Verilog* alkatrész-specifikációk alapján el tudtuk készíteni a meghajtók nagy részét.

A COTS processzorok hálózati szerkezete

A *Copperfield-2* rakomány magja két fő funkciót látott el a küldetésben. Elsősorban egy érzékelőrendszerrel van szó amely fogadja a begyűjtött adatokat, feldolgozza azokat és kapcsolatot teremt a rendszer kommunikációs eszközével, hogy az eredményeket más érzékelőknek és földi állomásoknak küldje tovább. Másodsorban, általános célú számítógépes rendszerként működik amely a tároló és adatkezelés hátterét biztosítja. Valójában a *Copperfield-2* rakománya közt több általános célú processzort is találunk, amelyek *Ethernet* hálózaton keresztül tartják egymással a kapcsolatot. A csillag felépítésű *Ethernet* szerkezet központját a *COTS Ethernet* kapcsolóját (switch) találjuk.

Átjáró az örökölt busz eszközhöz

Az *UAV* rakomány *Ethernet TCP/IP* szabvány alapú szerkezetét úgy szerettük volna kihasználni, hogy közben együttműködők maradunk a műhold buszában örökölt *OX.25* csatolófelületével (ez biztosítja a tudományos adatok és a egészségi állapot telemetria adatok jellevételét) ezért egy másik beágyazott számítógépes modult is készítettünk, amelynek egyetlen feladata a híd biztosítása volt. Ezt a modult nagy sebességű csatolófelületnek neveztük (*HSI*) amely az űrjármű kommunikációs vezérlőegységéhez kapcsolt 2MB-os szinkron soros buszt tette elérhetővé. A *HSI* alkatrész *FPGA* alkatrész és *BSE ipEngine* általános célú *PowerPC 823* beágyazott processzor keverékéből állt. A *HSI*-ben az *FPGA* biztosította az adatkapcsolathoz szükséges időzítési követelményeket, leválasztva a processzort a szinkron adatkapcsolatról. A *PowerPC Linux 2.4*-alapú rendszermagot futtatott, ahol a *HSI FPGA* csatolófelületet szabványos *Linux* eszközmeghajtóként készítettük el. Nem használtunk semmilyen különleges valós idejű kiterjesztést,

1. táblázat *A TacSat-1 Copperfield-2 Ethernet-kapcsolatú beágyazott rendszer*

Alkatrész	Gyártó	OS	Processzor
Nagy sebességű csatolófelület (HSI)	Bright Star Engineering (módosított lap)	Módosított Linux 2.4 rendszer	PowerPC MPC823
IDM UHF Modem	Innovative Concepts	Üzleti	PowerPC 860
Copperfield-2 MR. DIG Kártya	Aeronix/NRL	Módosított Linux 2.4 rendszer (DENX ELDK-alapú)	PowerPC PowerQuicc II 8260
RF Front End vezérlő	Bright Star Engineering (módosított lap)	Módosított Linux 2.4 rendszer	StrongARM SA1110

a szabványos protokollt használó *TCP/IP* hálózati verem illetve az eszközmeghajtó megoldásunk közötti kapcsolatot pedig *Linux*-alapú program biztosítja. A *HSI* rendszer lehetővé teszi, hogy egyszerre több folyamat és *Ethernet*-kapcsolatú számítógép érje el az üreszköznek küldött adatfolyamot. A *Copperfield-2* processzorán futó *PowerPC* kommunikációs vezérlő könnyedén el tudta volna látni a *TacSat-1* HSI feladatait. Azonban a rendkívül korlátozott alkatrész elérhetőség miatt illetve a párhuzamos fejlesztési lehetőségek bővítése érdekében ezt a csatolófelületet is külön fejlesztettük.

Gyors rakományprogram-fejlesztés meglévő eszközökkel

Általában minden műhold program leginkább „egyedi” része a rakományvezérlő program. Minthogy a *Copperfield-2* rakományának legtöbb processzorral rendelkező része *Linuxot* futtatott, érdekes programozási lehetőség merült fel. A rakomány programjának nagy része *bash* (*Bourne Again Shell*) héjprogramként készült. A rakomány gyors fejlesztése során az volt az alapelvünk, hogy a programfejlesztést két részre, saját és újrahasonosított programmodulokra osztjuk fel. Ezt az elgondolást annak érdekében vezettük be, hogy a saját programozási munkánkat néhány függvény és speciális célú program készítésére csökkentsük. Esetenként úgy találtuk, hogy a meglévő eszközök nem igazán teljesítik az igényeinket. Ezeket módosítottuk és saját verzióval helyettesítettük.

Ezek a különleges célú programok és meghajtók apró parancssoros felületen keresztül vezérelhették a rakomány elemeit, így korlátozott képességeiket teljes körűen ki lehetett próbálni és tesztelni.

A programokat a *UNIX* parancssoros képességeket szem előtt tartva készítettük el, ideértve a szabványos bemeneten (*STDIN*) beérkező adatfolyamokat illetve a szabványos kimeneten kiküldött (*STDOUT*) kimenetet. Ezeket az elveket szem előtt tartó csatolófelülettel ellátott programeszközök fejlesztése a kezdeti *UNIX*-os időktől kezdve rengeteg operációs rendszerben szabványnak számít. Ezt a stratégiát szeretnénk volna mi is folytatni és erre akarunk építkezni, hiszen rendkívül rugalmas lehetőség, amellyel komoly képességeket hozhatunk létre, egyszerű de mégis hatékony eszközökkel.

GNU és nyílt forrású eszközök

A programszerkezet tervezése során az első lépés annak megvizsgálása volt, hogy milyen kész eszközök állnak a fej-

1. lista tar, gzip és netcat eszközöket felvonultató jellevételi csővezeték

```
# fájlletöltési csővezeték beállítása
tar -cf - ${downloadFileList} | gzip -c -l | \
file_downloader -tqid ${target_qid} -rtp \
${return_link_path} \
-dri ${dump_request_id} \
-fmt ${dataFormat} | \
netcat localhost ${!returnLinkService}
```

2. lista érzékelő adatfolyam feldolgozó csővezeték

```
# adatfeldolgozó csővezeték indítása
# (with cpf ignoring SIGINT, SIGTERM)
eval "cat $dig_data_stream | \
tee $raw_file | \
cpf -i -v$cpf_verbosity $cpfparams \
> $output_file &"
# dig csatorna engedélyezése
set_hardware 'echo $dig_channel \
channelEnable ena | mapper 2>&1'
```

lesztők rendelkezésére. Esetünkben a *Linux* terjesztés és az igen jó ajánlásokkal rendelkező *GNU* és nyílt forrású eszközök biztosították a szükséges funkciókat. Időről időre, ahogy a rakomány programját fejlesztettük, újra lenyűgözött bennünket az a rugalmasság és rendkívüli mennyiségű lehetőség amit a különféle parancsok nyújtottak. Az egyik példa a *GNU gzip* tömörítőprogramja. Az földi kapcsolat kialakításakor a rakomány adatokat vezet át több program csövön valós időben. A *flash* fájlrendszeren található kiindulási állomány több eszközön megy keresztül, többek közt tömörítési állomásokon és a műhold buszán. Mint kiderült, kicsit hangolnunk kellett a *gzip* tömörítési/teljesítmény arányán, hogy az 1MB-os jellevételnket teljesen kitölthessük adatsomagokkal. A jellevételnbe szűrt *gzip* viszonylag új megoldás volt és segítségével teljes

szélességében ki tudtuk használni a lefele irányuló kapcsolatunkat. A parancssor és STDIN/STDOUT csatolófelületen alapuló felépítés lehetővé tette, hogy az ilyen típusú képességeket, számítási rendszerünk teljesítményének határain belül, átlátszóan szűrjük be az adatfolyamba.

Rakományvezérlő alrendszer bash alapokon

Parancsfájlkezelő nyelv kiválasztása nem könnyű feladat. A nyílt forrású világban igazán sok alkalmas megoldást találunk. A *Perl* talán jó választás lett volna, de nem nagyon tetszett nekünk a telepítési mérete és memóriaigénye.

A *Python* szintén jó választás tűnt, de azzal meg a fejlesztőcsapatnak nem volt tapasztalta. A leghatékonyabb programozható héj nyelvnek a *bash* tűnt, igaz egyben ez volt a legmemória-igényesebb is. A legkisebb beágyazott rendszerünk nem is bírta volna el a *bash* teljes méretét, azonban a *Busybox* könnyűsúlyú héjértelmezője, az *ASH*, majdnem ugyanolyan hatékonyan bizonyult az apró célon előforduló feladatok vezérlésében és megfigyelésében.

A rakomány vezérlő programterv teljes szerkezeti megvitatásához sajnos nincs elegendő helyünk, röviden összefoglalva a program magját a rakomány különféle funkcióit támogató *bash* programok alkotják. A rendszer a *POSIX*-stílusú fájlrendszer biztonsági megoldásait használja ki.

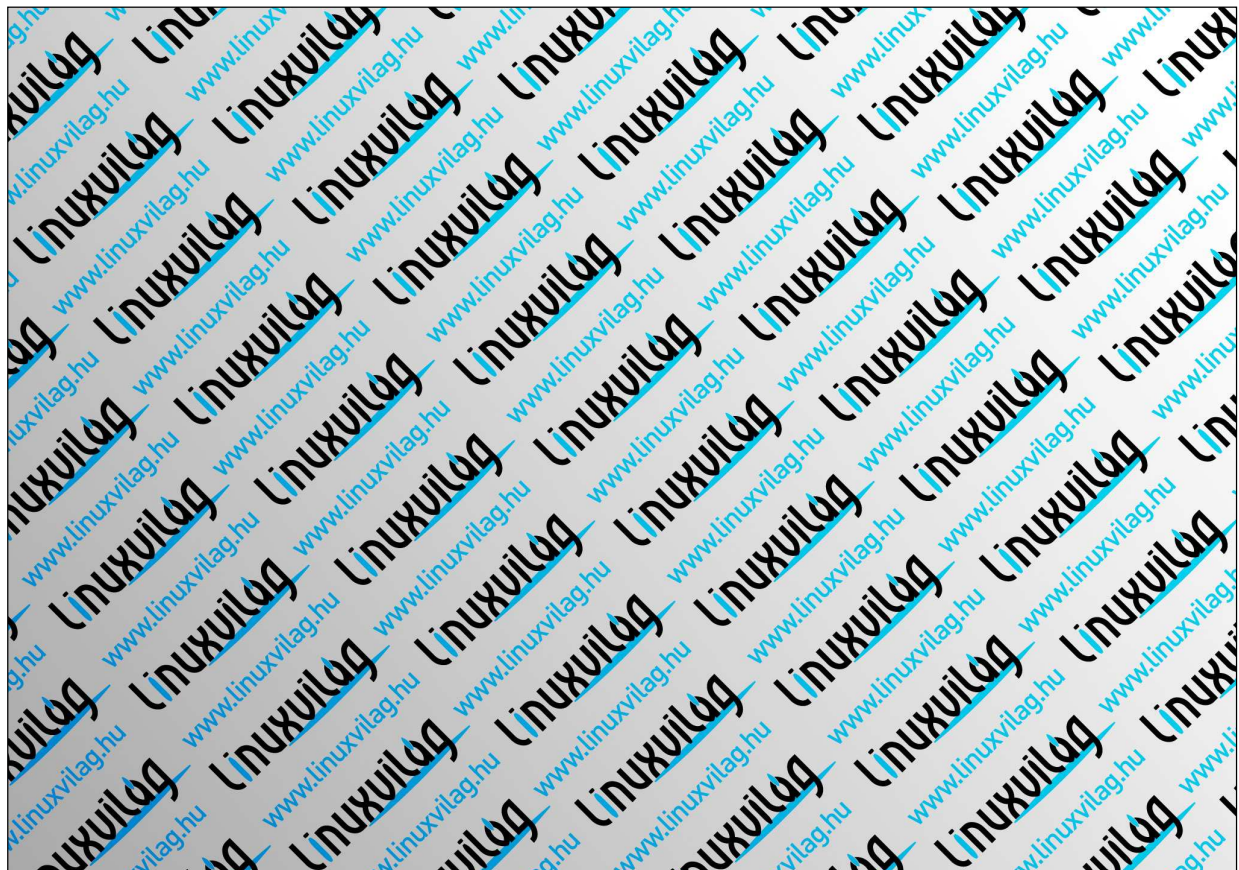
Rendszerindításkor az első folyamat root jogon indul.

Ahogy a rakománykezelő program üzembe lép *BOOT* felhasználóként kezd el működni. A rendszer *BOOT* jogon képes ellátni néhány kritikus rendszerfeladatot, például biztosítani a bináris telemetria folyamatok, fájlátvitelt és

3. lista Adat kimenetei csővezeték minta az adatkiküldés előtti utolsó lépésben elvégzett védett adatformátumra alakítással

```
# Start the pipeline
format_event -severity $severity_level \
             -status $status_code \
             -failcmd $fail_cmd \
             -text "${event_text}" \
             -debug $debug_level 2>>
             ↪ $logfile \
| ox25 -tbox ${tbox} -tque ${tque} \
      -sbox ${sbox} -sque ${sque} \
      -cflgs ${cflgs} -seq ${seq} \
      -func ${func} -subfunc
      ↪ ${subfunc} \
      -debug ${debug_level} \
      2>> $logfile \
| netcat $ncverbose localhost
↪ ${!returnLinkService} \
2>> $logfile
```

közvetlen parancsokat. Amikor az érzékelő feladatokra kerül a sor, a rendszer átlép *TRANSITION* állapotba végül minden további adatgyűjtés *OPS* felhasználóként történik, akinek más jogosultságai vannak. Az adatgyűjtés végen

az OPS-t leállásra utasítjuk. A *BOOT* könyvtárakból több redundáns változatot is terveztünk a rendszerbe így fájlrendszer meghibásodás vagy más komoly probléma esetén van tartalék változatunk.

Minden rakományvezérlő rendszerfunkciót *bash* parancsfájlok indítanak. Ezek készítik a beállítások, idő, dátum és egyéb információkat követésére használt összetett fájlneveket. Segítségükkel kicsomagoljuk a műholdra felküldött parancsokat és állományokat. A parancsok maguk is egyszerűsített képességekkel rendelkező *bash* héjprogramok. Ezek más *bash* programokat hívnak meg amelyek a tényleges adatgyűjtést végzik vagy környezeti változókat állítanak be amelyek más parancsfájlok futását befolyásolják.

A *bash* parancsnyelv, a *GNU* és nyílt forrású eszközök és a saját készítésű parancssoros alkalmazások ilyen kombinációja egyedülállóan számít a műholdprogramokban. A *TacSat-1* esetében a legnagyobb saját készítésű kód feladata az érzékelők adatainak kezelése volt, ugyanis a *TCP/IP* világszabványait át kellett alakítani a védett *OX.25* formátumra.

Osztott fejlesztés és együttműködés

A *TCP/IP*-alapú rendszerek és az egységes *Linux* operációs rendszer egyedülálló lehetőséget biztosított a megosztott fejlesztési környezethez. A *TacSat-1* fejlesztésének kezdetén, saját *PowerPC 8260* fejlesztői eszközünk elérhetősége erősen korlátozott volt. A rakomány programok legtöbbször Intel *x86*-alapú számítógépeken indult meg, amit később átvittünk általános *PowerPC* beágyazott processzorok alá, míg végül átkerültek a végső rendszerre. A programtervező csapat fizikailag szétszórtan dolgozott és egy *virtuális belső hálózat (VPN)* kötötte össze őket. A távoli energiavezérlő eszközök tették lehetővé a külső munkahelyen dolgozó fejlesztőknek, hogy az alkatrészek áramellátást ki- és bekapcsolják. A létfontosságú *kommunikációs és kapcsolattartó vezérlési dokumentációk (ICD-k)* terjesztését és küldését a webalapú együttműködési eszköz tette lehetővé. Néhány fejlesztő *azonnali üzenetküldő (instant messaging)* technológiát is alkalmazott hogy kapcsolatot tartsa a többiekkel. Az együttműködési munkakörnyezetbe nem régen került bele a megtanult leckéket hálózati adatbázisban nyilvántartó *E-Log*. Szeretnénk a *Bugzilla* képességeit is beépíteni a rendszerbe a viszonylag kidolgozatlan *Message Forum*-alapú *probléma jelentő (PR)* követőeszközünk kiváltására.

A rakomány adathálózat *TCP/IP* jellege lehetővé tette a fejlesztőknek, hogy a kommunikációt a szabványos *PC-n* történő fejlesztéstől kezdve a végső kommunikációig a tervezés minden egyes lépése során kipróbálják, mielőtt beillesztették volna a busszal kapcsolatot tartó speciális alkatrészt. az *Ethernet* teszt kapu még azután is hálózati elérést biztosított a műholdhoz miután a rakományt teljes egészében a buszba építettük. Ez a rendszer kollektív hibakeresésekor felbecsülhetetlen segítségnek bizonyult. A teszt kapu hozzáférést biztosítottak a legtöbb rakomány elem soros konzolához, illetve néhány esetben a *JTAG* vagy más alkatrész hibakereső kapukhoz is.

A rakomány programtervező csapatban találhattunk tapasztalt műhold és földi állomástervező szakembereket, csakúgy mint a *TCP/IP* adatforgalom és *Web/CGI* alkalmazás fejlesztésben jártas tervezőket illetve beágyazott-rend-

szer szakértőket. Bár ez az összetétel merőben eltért a szokásos műhold programtervező csapattól, viszont közel tökéletes egyensúlyt biztosított a tudás és a újító módszerek között így a lehető legtöbbet lehetett kihozni az eredetileg légi járművekhez tervezett programokból. A kiterjedt távoli együttműködés, a csatlófelület tesztelés és a hálózati képességek lehetővé tették a zökkenőmentes busz-rakomány összeépítést.

A rakományvezérlő program magja, ideértve a legtöbb parancsot és vezérlőhéjprogramot, kevesebb mint négy hónap alatt készült el, elejétől a végéig. Amikor újabb érzékelőket kaptunk, a további érzékelők életre keltése érdekében újabb parancsfájlok kerültek a rakományvezérlő program magjába. A műholdra igény szerint újabb képességeket és foltokat lehet feltölteni.

Összefoglalás

Kevés műholdas programnak van olyan támogatási mozgásteret és kockázatvállaló lehetősége mint amelyet a *TacSat-1* kezdeményezés biztosított. Ebből a szempontból a *TacSat-1* program lehetővé tette a *GOTS* és *COTS* alkatrész eszközök újító kihasználását valamint a rakomány program maximális rugalmasságot és szabvány alapú működtetést biztosító újszerű megközelítést. A *Copperfield-2* moduláris felépítése gyors alkatrész beépíthetőséget tett lehetővé, bizonyítva a moduláris rakomány használhatóságát, melynek alkalmazási köre az *UAV* rendszerektől az űralkalmazásokig terjed és teljes mértékben *Linuxra* illetve *GNU* programokra alapoz. Írásunk születésekor a *TacSat-1* indítását 2005 februárjára ütemezték.

Köszönetnyilvánítás

A szerző szeretne köszönetet mondani a *TacSat-1* fejlesztésekhez nyújtott jelentős hozzájárulásukért *Stuart Nicholson* tanácsadónak és *Eric Karlinnek*, *Mike Steiningernek* valamint *Brian Davisnek* az *SGSS*-től a rakományvezérlő program magjáért. A *Titan Corp*-tól *Brian Miceknek*, *Chris Gembaroskinak*, *Don Kremernek*, *Tim Richmeyernek* és a *Copperfield-2* csapatának az *Aeronix*-nál, valamint a *PTR Csoporttól* *Jeff Angielskinek* a *Linux* átültetésért, eszközmeghajtókért és érzékelőtámogató programokért. Köszönet illeti még *Wolfgang Denxet* és a *Linux PowerPC* közösséget amiért ilyen hibátűrővé és stabilá tették a *PowerPC Linuxot*.

Linux Journal 2005. április, 132. szám

Christopher Huffine villamosmérnök az Amerikai Haditengerészet kutatólaboratóriumában, és a Haditengerészet Űrtechnológiai Központjában (Naval Center for Space Technology) dolgozik. A főiskola óta használ Linuxot különféle gépeken, asztali munkaállomásoktól kezdve a beágyazott számítógépekig.

KAPCSOLÓDÓ CÍMEK

➔ www.nrl.navy.mil/content.php?P=04REVIEW207

➔ www.nrl.navy.mil/content.php?P=04REVIEW212